

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY

NO. 04593

LIDER

P. Binecki

Permanent preservation of this book was made possible

by Ben & Sarah Torchinsky

in memory of

"Yosl" Mlotek, a good friend and excellent teacher from long ago

THE MAX PALEVSKY
YIDDISH LITERATURE COLLECTION

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified.

If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

פ. בינעסקי

לידער

ווארשע 1957

פארלאג

P. BINECKI
W I E R S Z E

Redaktor: D. Sford
רעדאקטאָר: ד. ספאָרד

Okladkę projektował: H. Gliksztok
הילע געצײכנט: ה. גליקשטאָק

Printed in Poland

Wydawnictwo „Idisz Buch“

Warszawa, Nowogrodzka 5

Nr zam. 7689. Nakład 1,000 egz. Druk ukończono w maju 1957 r. Ark. 5,75.

Arkuszy wydawniczych 4. Papier ilustracyjny V klasy, 61 × 86 cm, 80 g.

Druk. RSW „Prasa“, Warszawa, Tarczyńska 8 .

B-63

פ. טינעצקי

לידער

ישראל

גיב כוח...

גיב כוח מיר זיך צו פארווארצלען דא,
איך זאל אין שמורעם בלייבן אומגעשמערט,
ווען ס'וועט א שלאג מאן אונדזער גורל-שעה,
זאל אויך מיין שמוס דא בלייבן נישט פארצערט.

גיב כוח מיר, גיב קראפט צו וואקסן מאך,
ווי אט דער פלאנץ אין זאמזן אויפגעגרינט.
צו שוואך מיין וואקסל פאר דיין שווערן יאך —
און פון מיין לייב די זיכערקייט אנטרינט.

גיב כוח מיר אין יעדן מיטחסמן גליד —
ווער ווייס, וואס ס'ברענגט דער מארהגנדיקער מאג?
ס'זאל נישט פארשומוען דאן אין הארץ מיין ליד,
ווען ס'וועט דער שמורעם פלוצים מאן א יאג.

1949

אין די וועלדער פון באנאנען

אין די וועלדער פון באנאנען
איז די פארקמייקייט פארשטען
פון מלאכימס שטיילע מרים,
ווי אין סטראפן פון א ליד.

ווי א פריידגעבעט פון מרוימער,
שעפמשען שמיל די גינגאלד-ביימער —
ווער עם הערמ נאר האס געבעט,
דער דעם האר פון ליכט דערזעט...

אין די וועלדער פון באנאנען
האב איך אויך מיין ליכט פארשמוצען —
יענעם בלענד פון מיין געמיט,
וועלכער קנאספעט אין מיין ליד....

דער יונג אויפן מראקמאָר

דער מראַנזענער יונג אויפן מראַקמאָר —
דער היכל איז אַפּן פאַר אים.
די בלויקייט אַ גאַלדיק-פּאַראַקערמע
זינגט אויף מיט אַ זילבערנער שמום.

אַ, הערט, אַ, ווער הערט דאָס געזאַנג?
איז דעם מויזיקן זענענאויפגאַנג?
נאָר די פינגל פון נאַכט אויפגעוועקט
מיט די שוואַרצינקע שטאַבעלעך שרעק.

דער מראַקמאָר ווייסט גאַרנישט קיין ענד.
צי איז דער אַ גרענעץ פאַראַן?
דער יונג מיט די בראַנזענע הענט
פאַראַקערט אין וואַלקן אַריין.

אַ, ווי ווייט איז דער זילבערנער וועג
פון דיין פעלד ביז צו וואַלקנס דעם שמעג.
זע, אַן אַהלער עם קרייזט דאַרט אַרום,
אין דעם מראַקמאָר ער פירט צו דער זון.

די זון איז אַ פּלאַמיקער פליין,
דער יונג פירט דעם מראַקמאָר פאַרויס.
אַ פּלאַם ווערט זיין אייגן געביין,
וואָס גיט אויף די פעלדער אַ ברויז.

אַ, אומזיסט זוכט דער קיבוץ אַרום
דעם פאַרהאַרענעם מראַקמאָר אין זון —
ס'איז דער יונג מיט די בראַנזענע הענט
דורך די גילדענע שטראַלן פאַרלענדט.

„המעפיל“, 1949.

גרינע לאגען

גרינע גראָזן, רויפע זאָמדן —
יאָגן פון די מדבר־ראַנדן: —
ווער וועט וועם באַזיגן?
האַבן סאַמעט־וויכע גראָזן
פאַר און פּלוצים זיך געלאָזן
מיט דעם מחבר קרייגן.

האַט דער מדבר זיך הערשראַקן,
אַ פאַרדאַכט אין תּאַרץ הַאַט אים געמאַטשעט:
אוי, די גרינע גראָזן!
כעווייס, זיי ווילן מיך פאַרטרײַבן,
אזי תּאַל מײַנע זאָמדן קלייבן
און צום ים זיך לאָזן.

ניין און ניין! האַט ער געזאַפּן
און מיט כאַכסיגס ביז פאַרשאַפּן
יעדן גראָז און בלעמל...
ווי אַ קוועלכל אַנגעטראָפּן,
אזי ער אים דעם וועג פאַרלאָפּן
און געלאָזט אַזײַך בעמל.

פאַר מיט אַ פאַרכאַפּטן אַמעם
גרינקייט שטיל געענטפּערט האַט אים:
— גאָט, זאַל זײַן מלחמה!
פאַר אַ שפּאַן אַרויסגעריסן,

אין דעם זאמד זיך איינגעביסן —
דאס איז מיין נחמה.

נאך א בוים און נאך א בארמן —
זאל דער מדובר זייסן הארמן:
ווער גערעכט — דער מיזיגן!
אמ די פרייד פון פריילייטגרייטען,
דער געזשום פון זונען-ביטען —
וועט זיין מאכט באזיגן!

קען דען ווער דאס אלץ דערציילן,
וויפל שפאטען, וויפל אהלן
האבן פוין פארנומען —
נישט קיין מווען בלאנקען — שרעדן —
אויף די וועגן שווערע
אויף די צארטע בלומען.

יעדעס גראז און יעדעס בויםל —
א געשיכטע אויסצומרוימען
אויף די רויטע זאמדן.
א, געבענטישט זאל זיין דאס שפאטען
פון די טראגן, גרינע לאנען,
צו די מדרגה-דאנדן!

„המעפיל“, 1949.

מײן טאג

— מײן טאג — אַ שמעמענדלינג מיט צימענדדיקע פליגל —
ער האָט די איינזאַמקייט די טאַכטיקע צערטיילט

— און איז אַריין אין מיר מיט קוועלענדיקער שיין —
ווי לאַנג טאָד, וועט ער מיינער, מיינער ווײַן?

ער האָט אַ צאָפּל צוויי געטראָן מיר אין באַגניען
און אויפגעלויכטן מיט אַ נייעם זינגען —

אַן אַונט קוועלענדיקע, ווי אַ וואַסער-פּאַל.
עס האָט אַ גאַס געטראָן, אַ פּלייץ, אַ ברויז, אַ שאַל,

— אַז אײַך אַליין בין אין דער לויטערקייט צערטען —
אַ שמויבעלע, וואָס נישט פאַרלאָרן, נישט געפונען,

אַ יאָ, אַ ניין, אַ דורכזיכטיקער מאַט —
אַ שמעמענדלינג פון ליכטיקייטן זאַט.

רמלה, אויגוסט 1950.

מײן גארטן

אויסגעריסן אלע בלומען אין מײן גארטן —
שפעטער הארבסט.
אויב ס'איז נאך א רויו פארבליבן דאָרטן —
זי פארהארבט.

הײל און טאקעס זענען מײנע ווינטערקײטן.
אומעם, באַנג.
צו אַ נייעם זומער זיך פארהאָרטן
איז נאך לאַנג.

ס'דארף אַ ווינטער קומען נאך מיט פרעסט, מיט שנייען
אויף מײן ערד.
און מײן אינטענוויד פארגײן אין שנייען
נאך באַשערט.

ס'דארטן סאָקן אין די וואַרצלען זיך צעוידן
אונטער אײז,
ביז מײן פּרילינג זועט זיך נעמען שמידן
איבערנייס.

און ביז דעמלט — ליידיק, ליידיק בלייבט מײן גארטן,
און אײך אליין
בלאָנדזשע אום אַט דאָ, אַט דאָרטן —
אין געוויין.

דער טרויער דער אלטער

איך קאָן נישט פארשמעלן מיין פנים
מיט פרייד, וואָס איז רואק און העל.
מיין טרויער דער אלטער, איך קען אים,
ער לויטערט נאָך אלץ אויף מיין שוועל...

— אויך דאָ אויף די ימישע פעלדער —
איז גלי פון דער בלענדקער זון,
— אין שאַטן אין גרינעם פון וועלדער —
מיין טרויער, אַזוי ווי אַ הענט,

איז צום גוף מיין מיט קייטן געבחהדן
און בילט מיר אריין אין מיין הארץ,
און עפנט פאראיימערטע ווונדן,
וואָס זענען פארבליבן פון הארכסט.

וואָס זייל ער, וואָס זייל ער, דער טרויער?
איך האָב אין מיין ליכטיקער היים
דאָך אַפן טעלאָזן דאָס טרויער
פאַר רן, זי האָל קומען צו גיין —

זוי די זאָרגלאָזע רן פון די ריינדער,
וואָס פאַשען זיך שטיל אויפן פליין, —
נאָר כ'הער אלץ דעם זאָמער פון קינדער,
וואָס זענען פאַרשאַטן מיט שטיין...

נאר כ'תער ואלץ די שרעקן-טעשרייען,
וואס וועקן מיר אין מיטנאכט, —
ווי קאן איר, ווי קאן איר זיך פרייען
אין היימישער רוי אויסגעראכט?

אזוי איז באשערט שוין פון לאנג
מיין רוי און מיין שלאפ און מיין פרייד —
אז זיין זאל די פיין מיין געמוראטק
און דער צער — מיין פאממעלעך ברויט.

1950.

אין טויער פון עמק

אין טויער פון עמק,
זען איך האב מיין היים אויפגעשלאגן —
א בושל בויט אויב —
עס האט זיך די נייעס אויף פעלדער צעמראגן.

אז דא אויפן בארג-שפיץ,
וואס האט אין דער בלויקייט פארשמאגן,
א פוילישער ייד איז
פון ווייסל אהער אויף פארקראגן.

א זונדער, א זונדער!
מ'האט געפילט גארנישט פארשמאגען...
צום עמק פארבאנדן
א ייד פון די פוילישע לאנדן.

ווי מאפאליעס רוישן
און זענען ביי מיכעלעך וויינען?
די ווייסל פארטוישן
אויף דורשטיקע בראנדיקע פליינען?

און דער בושל פון פוילן? —
ער האט זיך דעם בארג-שפיץ פארטייגט,
נאר אויך נישט פארדוילן
זיין טרוישאפט צו היימישע וועגן.

ווי ער האט געזויגן
ביי סמאווין פארשיבלמע גרינע
מיט קינדערשע אויגן
די בילד פון די געפלען באגינען.

די עוולת איז מיינע

די עוולת פון היים איז האך מיינע,
און ס'מורפסט פונעם הארצן מיין בלום.
צו וועמען דערמוראגן די מענטה,
וואס שמויסט זיי א בליאיקע רומ?

די עוולת פון היימלאזע ברידער,
וואס האבן ביים שוועל פון דער היים
אין דאסלאזע צעלמן גענידערט,
פארשמומטע אין יאזשגעוויין.

צו וועמען דערמוראגן די מענטה?
פון היילפלאזע בליקן די מרער?
אז ס'זענען די פרחערן אויך מיינע,
אז ס'איז אויך דער צער מיר באשערט.

אז ס'איז מיר באשערט די יללה
אין מיין פון דער גאכט אויפגעוועקט,
פון מאמעס פאררוינטע די קללה —
א מעסער אין הארצן געשמעקט.

און וואס זאל איך זאגן די ברידער
אין ווינטיקע צעלמן צעזייט,
אז ס'איז זיי געווארן דערווידער
דער קלאנג פאר דער בליזער פון מרייסט?...

אויגוסט 1950 רמלה.

א ח ל ו ם

אין קרית עמל וואקסן עפל
און ס'רוישן די מעדער ביינאכט.
אין א בלאנדן קינדערשן קעפל
האט א ליכטיקער חלום דערוואכט:

עס האט זיך דערווען אין גארטן
פון נייעם שיכון פארפלאנצט.
און עפל געווען ווענען דארטן
און פלוימען מיט ראזלעכן גלאנץ.

און טרויבעלעך פולע, זיי קרעלן,
דאס אנטזאמלן נאר אויפן הצלח.
זיי ס'וואלט ווער א מעשה דערצוילן —
געבישעפט האט בלענדדיק אלץ.

און פלוצלונג, ווען ער האט באוונדערט
דעם גלי פון מאראנץ אויפן בוים,
האט האט אין א ווייט אפגעזונדערט
געשפונען זיין גילדענעם טרוים,

געעפנט האט ער זיינע אויגן —
א שמראל האט פון שלאף אים געוועקט.
אין פעטצטער א צווייט, אייגענדיגן
האט שלום צו אים אויסגעשמועקט —

און נישט ווי אין חלום די ביימער
מיט פריילעכן בלעמער-גערויש
דערנען האט דער קליינינקער פרוימער
אין נייעם שיכון ביי זיין הויז —

א ביימעלע איינזאם, פארדארט,
וואס גארט נאך א מראשנדל מוי
און וואס אין אומענדלעכן ווארטן
אויף רעגן — געווארן איז גרוי.

1951

דער מילכיקער

דער מילכיקער, דער מילכיקער —
א ווילקער גאסס אין שטוב.
מיט א שטים א הילכיקער
ער גיט ביים שוועל א רוף:

חלב, חלב! און גיט א הויב
די זילבער-קאן פון ד'רעד.
מיר האבט, די קאן — א כישוף-טויב —
נישט פליען איר באשערט —

טאג אייביק, אייביק תוהן זיך
מיט זילבער-דיקן פאך
און כאלד אראפפאלן צוריק
אין ווייסן פורערן-שלאכץ.

אוי, מילכיקער, ידו הארציקער,
לאז אפ די זילבער-טויב,
זי זאל צום היכל קוואציקן
זיך געבן כאלד א הויב —

און איבער בערג ארוועקפליען
אזו איר הארץ טאג גלוסט —
וועט אפשר שוין דער נס געשען:
און פון איר זילבער-ברוסט —

ארויסרײסן עס וועט זיך פֿאַרמ
דער קלאַנג, וואָס איז באַגעזעט —
אַמ וואָס געוהיימע כּישוף-וואָרט,
וואָס שאַמדת איז צו דער ערד...

אוי, מילכיקער, דו מילכיקער,
וואָס ביסט ביי אונדז צוגאָסמ —
גענוג, גענוג, די מייב ודי שטילינקע,
זאל זיין דיר נאָך צו לאָסמ...

אין חיפה, דעם כרמל צופוסנס...

פאדקרייזן עס דיר טיף אין זכרון,
פארשרייב עס אויף פארמועמן אלמע —
דעם טאג און האם יאר און דעם צארן —
אין בלוט פון דעם ווארצן באהאלט עס;

אין חיפה, דעם כרמל צופוסנס,
אין האפן דעם יידישן, ווידער
האט „אחצה“ געשיקט היינט נא גרויס אונדז:
„מיר וואכן, מיר וואכן אלץ, ברידער!“

„מיר וועלן וואוי נוי די מאסן
פון אונדזערע אייגענע שיפן
נישט בויען זיך אונטער די לאסן
פון שמוהעם אראפ צו די טיפן...“

מיר וועלן זיך אויסגלייכן, ברידער,
מיר שטייען דעם שמוהעם אנטקעגן.
און ס'האבן געענטפערט מיט אידער
די נאענטע, היימישע ברעגן.

נאר האט זאלן קינדער געהענקען —
די קינדסקינדער איבערדער ציילן:
די וועגן פון היימישן הענקער,
זיי וועלן זיך לאנג נישט פארטיילן!

זיי וועלן צום משפמ זיך שמועלן
און מאַטען דעם דין דעם גערעכטן
פאר בלוט וואיף די היימישע וועלן,
פאר רום פון די ברידער פארשוועכטן...

הייליקע ווערמער די דריי

„קדמה“, „גלילה“ און „ארצה“ —
ווערמער הייליקע דריי.
שטארקער טעמט קלאפן אין הארצן,
ווען איר צעקלינגט אויפדאסניי...

וואסערן בריימע געשנימן
מיט דער פארבארגענער פאן,
אונטער דעם יאך פון די ברימן -
פרייהייט פאר היימלאנד טעמאנט.

האָס איז געוועזן האָך טעכטן
האָ ביי דעם היפּתּר ברעג;
פון די מעפּיליים-געפעכטן
שמילקייט פון גאָסט דורכגעזעגט,

און אין פארטאָניקן טעפל
שמידל ווי די שאַמנס געשליכט.
בארקע אויף באַרקע — אַ מורעפל —
לייבלעכע ברידער צוגלייך...

זענען שוין יענע מעת-לעתן
בארקע אויף אייביק פארשמומט?
האָט שוין האָס היימלאַנד פּאָרמעסן
איינער פארשוויגענעם רום?

ניין! זוי א פלאם אינעם הארצן
ציערט ער זיך און אויפהאסניי,
„קדמה“, „גלילה“ און „ארצה“ —
היליקע ווערמער די דריי...

אנדערע זענען די מונער
פון דער צעזונגענער פרייד.
אנדערע — יידישע פענער
איבער די בונאליעס צעווייט.

נאר קעגן זעלביקן שטחורעם
זענען די דערצער געישמאלט.
מאסמן צום הימל געמזרעמט —
ים-בריידער ווידעראמאל.

וועלן די היימישע ברענגן,
זוי דאס איז טעכטן געישען,
ווידער ארויסגיין אנטמקעגן
איך מיט נצחון געבענמושט...

„קדמה“, „גלילה“ און „ארצה“ —
ווערמער היליקע דריי.
שטארקער געמט קלאפן אין הארצן,
ווען איר צעקליינטט אויפהאסניי.

דאס צוגעזאגטע לאנד ...

דאס צוגעזאגטע לאנד —
א דורשטיקס
בוזנט אראפ צום ים די ליפן.
דער גאלדענער ענטער זאמד,
ווי אפגעשיילטע ביינער-ריפן,
זאם לעכצן
זייער נאקעמקייט פארהעקן
מיט דער קילקייט פון א בוים.
די גליווער-פאלמע,
ווי אן עהות
פון א קיינמאל נישט געשטיילטן מדרים —
ווי לאנג זי שטייט אזוי און צאנקט
און צאנקט,
אז ס'מוז שוין קיינעם נישט אפילו באנג,
ווען זי פארלירט דאס לעצטע ביסל שאפן
און ווערט אלץ מער
אין א סמוראשידלע פאר די פייגל גערואמן...

דאס צוגעזאגטע לאנד —
עס קען זיך גארנישט אנטווינקען צו זעם.
ווען משה וואלט די פערציק הימליאר
דעם מחבר דורכגעשפאנט
און אין לאנד פון כנען אריין
און מיט זיין וונדער-שמעקן
אויסגעצויבערם אלע קוואלן
פארן מענטש —

וואָלט אַינזען גרענעלע
דורך אייביקייטן אים געבענמישט.

נאָר ס'איז אַינזען נס דאָך נישט געשען.
די חומש-ערד —
יאָרמייזנער פון גלחסיגעניש זי ברענט...
די בני ישראל —
אינעם מחבר-ים זיי גליען אויס די מריט.
אין וויינגעצעלמן
שפיגען זיי דאָס אלמע משה-ליד.
און ווער פון זיי —
עס בוקט זיך צו העם קאלב פון גאלד,
און וועמען ווערט דער בליק פון שנאה —
שמואל...

און ווער ס'איז אלץ נאָך מריט
די אלמע בענקעניש אין לייגעכער פארקניפן
און מיט אַ קללה אויף די צוקנדיקע ליפן
צו לאָזן זיך אויף יעדער מריט,
דורך יעדן וואָלקנדיקן האַנד,
צו ערנען-זונו
אַ צוהען-אַטמן לאַנד...

וואס נאך איז באשערט דיר...

איך האב דיינע שמויבן געקוישט,
ווען כ'בין צו דיין ברענג צוגעפאלן,
נאך דו מיט א פויסט אין דער ברוסט
צעשלאגסט מיינע בענקשאפטן אלע.

איך האב דאך קיין סך נישט פארלאנגט,
ווי בלויז נאך א טראפעלע פרידן,
נאך דו האסט פארמויבט דאס געזאגט
פון מיינע צעיובלמע לידער.

איך האב זיך אליין אפגעטארט
און אנדערע, אנדערע אויכעט,
אן דא דער גרענד זיי ווארט —
נאך אפגעווארט האט זיי דער שווארט...

דעצעמבער 1951

נאך ווייניק... נאך ווייניק...

הארץ מיינס, נאך ווייניק... נאך ווייניק...
מוזט ווערן אין פיוער געשמואלט.
ווי פעלז און הארמ, און שטייניק,
און ס'זאל הינט א שלאגט מאן דין קול.

מיט גליאיקן האס און מיט צארן,
פאר אלע פארפייניקטע מעג.
פאר אלע געשענדעטע יארן.
הארץ מיינס, דו גיי אין געוועג

מיט יעדער געמיינהייט, וואס הרליעט —
אויף גאסן פון אייגענער היים —
די היים, וואס מיט שלעכטיקייט פול איז
מיט אומשולדיק בלוט און געוויין.

הארץ מיינס — אויב מען באדארף
דאס אומרעכט פון לאנד פארשניידן,
דו ווער פון א חלק די שארף
און זאלסט די אנטשיידונג גישט מידן.

צפת, יולי 1952.

אומרו

אוי, ווער וועט דעם הימל מיט בלויקייט פארציען —
מיט דערבליכטיק-לויטערער רוח,
אז ס'זאל נישט פארבלייבן אונזר ביז אינדערפרייען
פון נאכטיקע שאטונג קיין שפּוּר?

אוי, ווער וועט די סמאדעס צום וואסער דערמוריבן,
זיי זאלן פארשמילן דעם הארשטן.
אין פאלדן פון בארג שווארצע וואלקנס זיך קלייבן
און דינערן נעמט שוין אַקאַרשטן.

— מיין הארץ, ווי אַ קינד, וועקט זיך אויף אין טעצאפל
פון ברומט רייסט אַרױס אַ געוויין.
אוי, ווער וועט פארשמילן דעם צער אין שווארצעאפל
און ווער האָט געשרי וועט פארשמיין?

1952.

נישט אלע זענען מיר דא ברידער...

נישט אלע זענען מיר דא ברידער —
דער שכן, דערלעך וויינט אריבער וואנט
און קומט אהיים נאך שווערער מיט א מידער —
אים דריק איך הארציק חברים די האנט.

„גוטע נאכט“ — מיר זאגן זיך איינעאנדער —
איך מארגן ווארט א טאג אויף אונדז פול מיט
צעשמייכלטע מיר גייען זיך פאנצאנדער.
צו דעם פאחדונגן אפרו ביזקל פרי.

נאך דער, וואס וויינט אריבער גאס, דערנעבן —
ער האט זיך מיט א שווערער מיר פאנצאכט,
מע זאל מסתמא קיין עין-הרע געבן
זיין רייכטום, וואס ער האט מיט זיך געבראכט.

די שיינע שפילען און קרישמאלן,
די וואזעס, די כינעזישע, אין שראגק,
די בילדער פארבן-רייך געמאלן,
דאס צירונג, גאלד און זילבערנער געכלאנק.

נאך איך בין אים דאס רייכטום נישט מקנא
און נישט דאס גאלד און איך נישט דאס קרישמאל.
אין זיין גליק איז עפעס וואס פארזען
און אין זיין הייזעריקן פרעמדן קול.

דאס האקט אפ יעדעס ווארט אינמיטן
און לאזט עס שטעקן עהטען-ווי אין האלדז.
און דאס הארץ זאגט אונטער: זאלסט זיך פאר אים היטן —
ער איז געווען און בלייבט א שונא אליין.

לאַנד מיינס

לאַנד מיינס!

דיינע גחענעצן פון אלע זייטן אָפּן,
דיינע כהעגן פאַר די וויכערס אויסגעשמועלט.
ערגעץ זענען שוואַרצע שאַטנס אַנגעלאָפּן
און זיי גרייטן זיך אַ שפּרייז מאַן צו דיין שוועל.

שטייט דער כחמל איבער דיר אַ טרייער שומר,
און אין דיפּהר פאַרט דער שמערהנגלי ביינאַכט.
זע, ווי אין באַגיינענס וויינען שטייל די ביימער,
ווי עס וואַלט די שחעק אין צווייגן האַרט געוואַכט.

פון ממוּלח בוזן טובּ דיינע שמוחים
אין אַ גלייזערנדיקער בענקשאַפּט איינגעוויינט.
ווערט אַ שפּראַצעלע פון דורשט דיר איינגעכראַכן,
אויסגעלאָשן ווערט אַ פּרייד-שמערן אין בליק.

אלע שוכים זענען זיך צוזיפּגעקומען,
נאָר די ברודערשאַפּט צו קומען האַט פאַרפעלט.
אין ישראלס צעלאַמן וווינט אַצינד דער אומעט,
די גרויסע האַפענונג אין מזרח העלט.

ווען די לידער וועלן ווערן אויסגעווינגען,
און די מדברים אויסגעווענט מיט סאַמע-גרינס,
ווען געשטיילט וועט ווערן שוין דער לעצטער הונגער
און פאַרווישט די טרערן פון אַן עלנט קינד —

דאַן ערשט וועט מיינ אומרו זיך צערינגען,
און אין יעדן אויפבלי פון העס מאַרטהייט
וועט אויפבניי מיינ האַרץ די גרויסע פּרייד געפינען,
ווי עס געפינט איצט בלויז נאָר פּיינ...

1953

נצרת

נצרת,

די שמוצא פון הערלייזער —
האָס הייליקע ברויט אירם
פון לאנג שוין, פון לאנג צומעררויכט.
אין טעסעלעך ענגע —
הארט קיניגט דער הונגער-געבויזער.
און סעסם זיך אריין אין די אויגן מראכצמע —
דער שמויב.

די שווארצע סומאנע
פארדעקט שוין נישט מער
אירע ווונדן.
איר קלויסמער-געזאנג —
פארלארן דעם פארכמיקן הויך.
די שמוצא,
וואָס געקרייציקט האָט יעדער יאָרהונדערט —
פארהילן זי לאזט זיך שוין מער נישט
אין הייליקן הויך...

נצרת!

ווי אומגעזאלעך פרעמד
קלינגט דער נאָמען אין יידישן אויער.
דער שטיינער-געווארף
ביי דעם ראַנד פון די יידישע שמועמלעך,
האָס הינמיש געכיל ביי אַ מויער —
זיי רופן חמיונות אַרויס

פון נישט ווייטן עבר...
דא גליווערן אלץ נאך סימונים
פון שלאכטן
„פאר קרויסמוסעס קבר“.
נאר ס'רופט זיך שוין איבער
דער קלויסטער-געזאנג
אויך מיט אנדערע מענער.
דער שאטן פון צלמים
צערניט
אין געפלאמער פון ארבעטער-מענער...

ק. עמל, 1953.

זעלנערינס פון פורפורנעם באגין

(געווידמעט דעם קאנגרעס פון פרויען אין ישראל)

א.

אין יפו, אין טצרת, צי אין רמלה —
אומגעטום אויף די שליאכץ פון דער ערד
באגעגענטן זיי, שעכערדיקע, שמוצמולען —
פון דאָלזע בימזערער, וואָס איז באַשערט.

די מאַמעס מיט די אויסגעבלייבטע ליפן —
די שוועסטער מיט די אַדערדיקע הענט,
די טרוימען, וואָס פרייצייטיק זיי דערשטיקן
אין אַהעמע, איהענע פיר ווענט.

באָגעגענטן זיי, מיפולע און שמילע,
געדולדיק איינגעשפאָנטע אינעם עול —
אין קלויסער, צי אין שול, וווּ ביי אַ תפילה
מיט קוים דערדערטן שעפּטשענדיקן קויל.

נאָר אַס/מערעפט אַויך ווען: זיי קענען שוין נישט מערער!
צו שווער אויף זיי געפאלן איז די לאַסט.
און פלחצונג... אין די הערצער זיי דערדערן
דאָס איהענע געשריי, וואָס זיך צעוואַקסט...

און דאָן, און דאָן, אין יפו, צי אין רמלה,
צי ערגעץ וווּ אין וויימן אינדאָכין,
די מאַמעס און די שוועסטער זיך פארוואַנדלען
אין זעלנערינס פון פורפורנעם באַגין...

איז גוט, וואָס זיי קומען זיך צוזאמען,
די שוועסטער פון פאבריק און פונעם פעלד.
אין יעדן זאג פון די צעגאלדמע לאפען
האט זייער מי און שוויים נישט אויסגעפעלט.

איז גוט, איז גוט וואָס זאלין זאמאל דערהיילן:
די שוועסטער פונעם אויבערשטן גליל,
פלעגט קיינמאל אירע ווונדן נישט פארהיילן,
אין שאמן פון מענטשעם געגוסטן שטיל.

איז גוט, וואָס זיי קומען זיך צוזאמען
פון רמלה, פון נצרת און פון דן.
זיי האבן דורות לאנג זיך נישט פארשטאנען,
נאר היינט — די שלום-שפראך איז זייער פאן!

עזרא

פון כרמל דער ווינט שיקט אים איבער א גרום,
פון טגב דער גליאזיקער אפגעם,
פון עמק איזעמוזעווער וויינמרויבן-קוסט,
וואס האט שוין ווין פרוכט אפגעשלאסן.

זיין הימל געקרייצט מיט פארראסטען קראט —
און ער ווי אז אדלער געפאטגען —
ער קוקט מיט פארראסטען און אויג פון פארראט...
און זיינע צעווייגטע פארלאנגען —

זיי רייסן זיך דורך דער געמויערמער וואנט
און יעמווערן הארץ זיי הערנרייבן.
פון גרענעץ ביי גרענעץ דאס יודישע לאנד
פון ליכשאפט עס גיט אים א צייכן...

די ביקס, וואס ס'האט עזרא געהאלטן אין האנט,
זי איז אנטעלאדן מיט סליצן...
די שעה זאל נישט זיין, ווען דאס אייגענטע לאנד
ביז ווייטיק די ציין וועט פאחקריצן —

און אונטערן יאך פון פרעמדע הערהריקט
דאס פאלק וועט די פרייהייט באגעבן —
וועט עזרא כלל העמלט קומען צוריק —
די ביקס וועט אים ווידער געהערן...

און ס'וועט זיך פארהיילן די וועט אין ווין כרוסט,
די עוולח — סאצאלט וועט זי ווערן!
פון כרמל דער ווינט שיקט אים איבער א גרום
און ס'ווינקען אים פרייטדלעך די שמערן...

בר מצוה

א סימן זאלסטו האָבן צו די דרייצן יאָר:
די היים נישט גרינג, נישט גרינג איז דיר געגעבן.
דיין מאַמע, ער אליין געהערט צו יענעם דור,
וואָס האָט מיט בלוט באַצאָלט פאַר רגעס לעבן.

מיט בלוט פון האַרצן האָט ער אָפט באַצאָלט,
אז ס'זאָל דיין קינדהייט, ווי באַגין, צעהעלן.
ס'זאָל גרינגער אויף די אַקסלען. דיינע זיין דער ערל,
ווען דו וועסט דיווע טריט אין לעבן שמעלן.

און היינט, מיין זון, אזו דיר דער איינציקער פאַרלאַנג:
זאָלסטו טריי בלייבן דעם נאַמען פון דיין מאַמען —
אזוי ווי ער, אין שמוחהס און געדראנג —
מיט פחד אינעם בליק זיך נישט פאַרצאָגן.

נאָר גיין פאַרויס, פאַרויס דעם וועג זאלסטו, מיין זון, —
דעם שיינעם הלום פון מיין דור דערשפיטען,
ביז אונטער גלעטנדיקער, פּרילינגדיקער זון —
דאָס שלעכטס זאָל מער קיין אַרט זיך נישט געפיטען.

ווינטער

דער ווינטער איז דאָ רעגנדיק און האַרב, אַזוי ווי אין דער אַלמער היים דער האַרבסס.

די נעכט דאָ — לאַנג און רעגנדיק אַזוי, און אויך די הימלען — קנוילנדיקער טרוי.

און ס'גייט ארום אַ האַרבסטיקער דער מענטיש, און ווי אַמאָל — דעם זומערלעך ער בענטישט.

נאָר ס'טרעפט, אין סאַמע ווינטער אין דעם לאַנד, ווען ס'מבלען ימען טאַנצע טאַכאָנאַטד,

און ס'ריוסט דער ווינט פון שמוב אַראָפּ דעם דאָך — גיבן זיך די הימלען פלוצים אַ צעלאַך —

די שויבן ווערן אויסגעוואַשן בלוי, די צווייגן אינגעוהילט אין זילבערדיקן פרוי,

דער רוים — אַ טופער תכלת-מוד, די ערד פארשיכורט דיך מיט איר געהוך,

און אלץ ארום — פארפלייצט פון טייכן גאַלד — ווערט דיר מיטאַמאָל ביז ווייטיק נאַנט.

שפיטאַל הכרמל אחוזה.
ווינטער 1954.

נאך א יאר...

נאך א יאר, און מיר — מיר ווערן ייטגער...
אונדזער טראגט מיט קראפט ער גיסט זיך אן.
אונדזער ליד, ווער קען אזוי נאך זינגען?
אונדזער זיג — ער איז אזוי דאך נאנט!

נאך א יאר, האט ליבט פון קרעמעל-שטערן
צינדט זיך אן, אליץ העלער אינעם גליק.
כאטש דער צער וויל אפט זיין שיין פארצערן
און די טאכט פארשווענקען אונדזער גליק.

נאך א יאר, אקטאבער-לאנד דו פרייע!
אונדזער ליד אין דיינעם איינגעזעענט!
תל-אביב — א שוועסטער דיר געמורייע —
מיט דיין פריינדשאפט אייביקער באהעפט.

אז די שנאה זאל אונדז צישט צעשיידן,
און דער פריידן זיין זאל א געבאט.
נאך א יאר הורדן שרויער און דורך פריידן
צו דער צוקונפט גיבן מיר א טראגט.

1954

אז די פאז זאל זיין ריין...

אז ס'זאל ריין זיין די פאז
פון פארטוייעמער טאכט אין די פאלדן —
ווען דער שמורעס קומט אן —
ווי א פעלד זאל דאס הארץ אים פארהאלטן.

אז דער שמוערן נאר בלוז,
וועלכער כרענט אין פורפורנעם פויער
איבער אלעמענס הייז —
ער זאל זיין פון דער קלעם דער באפרייער.

גיב זשע, כרוזער, די האנט,
לאמיר שמידן דעם טונט פון די מרייע
סדי דאס אייגענטע לאנד
פונעם הורכזגעשפענסט צו באפרייען.

אז אין אונדזער יידישער היים,
וואס אין מי אויפגעבויט אויף די זאמדן —
זאל קיין פריעמדער געהיים
אויף די טרעגן פון היימלאנד נישט לאנדן.

גיב זשע, כרוזער, די האנט,
אז פון טנט ביי דן אויפן צפון —
מיט דער ליכשאפט אין שפאז
זאל די פרייהייט ארומגיין באוואקסנט.

אז מיט שלום געבענמושט
זאל געעפנט די פיר זיין פאר יעדן.
אז א מענטש מיט א מענטש
אויף דער שפראך פון נביאים זאל רעדן.

דער רעגן קלאפט בלויז אין די שויבן...

דער רעגן קלאפט בלויז אין די שויבן.
בארוואיק מיין הארץ זיך צוצינד.
און פול ווער מיט ליכטיקן גלויבן
צווי ווי אמאל נאך אלס קינד.

דעם הימלס פארוואלקנטע קנוילן
זיי הענגען אראפ צווי שווער.
און אלע פארגאנגענע גרוילן,
זיי קומען איצט ווידער אהער.

און רייסן אויף נעכטיקע וונדן,
וואס זענען נאך קוים ערשט פארהיילט.
די שרעק ווערט אין הארץ אויפגעכונדן,
די גרוילן... דו ציילסט זיי און ציילסט.

נאר זע, ס'נעמט ביים האנד זיך צעהעלן!
א פאסיקל בלוי און נישט מער —
אומזיסט וויל דער הימל פארשמעלן
דאס ליכט, וואס דיין בליק האט דערהערט...

א בליק קען אמאל אויך הערעהערן,
צווי ווי אן אויער הערען.
און אויך וואלט ביים הייליקן שווערן,
אן ערגעץ א זון הארט צעברענט...

די זון וועט די וואַלקנס פארברענען.
דאָס פאַסיקל לויטערער בלוי —
ווערט מיפער און ברייטער און שענער.
מיין האַרץ, נאָר דער זון זיך פארטרוי!

דער רעגן קלאַפט בלויז אין די שוויבן.
באַרהאָק מיין האַרץ זיך אַצינד.
און פול ווער מיט ליכטיקן גלויבן,
אַזוי ווי אַמאָל נאָך אַלס קינד.

קרית עמל.
ווינטער 1954.

די וועגן פון שנאה

א.

די וועגן פון שנאה געוויס,
עס איז זיי נישט אויסקענעו צו ציילן,
ווי ווונדן, וואס נישט צום פארהיילן
אויף גואלס צעווייטדיקמוע פיס.

יאַרמויזנטער שמויט ער כיים מויער
פון רוים אין געהייליקטן רום —
מיט האַרץ דעם פאָרפלייזטן פון מרויער —
בינדט איבער א ווונד נאָך א ווונד.

און זאלציק עסט איין זיך די מויער
אויף שלאַפלאַז-צעווייטדיקמוע ברעמען.
אין האַכט, אז ער קען שוין נישט מער —

די שנאה זיין כרוסט מוט פאָרקלעמען:
פון רחמים ליידיק דער כום —
אין צער דער משיח גייט אויס...

ב.

די וועגן פון שנאה און בלוט
זיי וועגן שוין אויבערגעוועיטיקט.
אין בערג פון גליל נישט פאָרשפעטיקט
האַט פייפן די אייזערנע רום

אויף רוקן פון ברודערשן לייב.
דארט מישן צונויף זיך די טרערן —
צו וועמען זיי אלץ נישט געהערן...
די זעלביקע שנאה פארמיריכט

די שטאמיקע ברוהער פון היימען,
ווי געכטן אויף פוילישן שלאגד...
און מרוימען — נקמה געהיימע —

עס גלייבן, ווי דארט, אין דער נאכט,
איך דא אין גליל אויף די הייבן —
צו שטאמ פון דערלייזער דעהגרייבן...

ג.

די וועגן פון שנאה, ווער ווייס,
ווי ס'איז זייער אנהייב און גרענעץ,
נאר ס'איז דאך פארען און געמעין,
וואס גיריק נאך בלוט איז, נאך שווייס.

פאר אים איז די וואגשאל געטרויט,
זי זאל מיט א שוועריקייט פאלן —
מיט לייב פון דער ערדישער ברייט:
באנאנעס און בלוט גוואסעמאלאס,

און גומע און טיי אינדאכניס,
און גאלד אפריקאנער און קוילן,
די ערד, וואס מיט נאפט איבעררייט —

ער לייגט עס אויף רויבערשע שאלן —
דער עמעין, וואס ריווח זיין גאט,
און גרוואס זיין יעשוועדער טראט.

די וועגן פון שנאה קאן זיין,
 זיי לאזן זיך טאך נישט פארצאמען.
 נאך ס'איז זייער ענד שוין צו אנען...
 פארפליצט פון דער זוניקער שיין —

זיי קורטשען זיך איין, ווערן שמעלער.
 פון פריינדשאפט די שטראליקע פאן —
 איר פלאמעך מיט קראפט נעמט זיך אן —
 איר פארט, אלץ מער ליכטיקער, העלער.

גלייך זי וואלט דער לייכט-טורעם זיין,
 וואס רופט צו די רואיקע ברעגן —
 אן גרוילן, אן בלוט און אן פיין.

אן שנאה און רויב אויף די וועגן.
 און ווער איר געפלאמעך הערהערט —
 זיין הארץ צו דער פריינדשאפט געהערט.

צפת, אויגוסט 1954.

מ ע ר ע ...

א.

ארומוגעזוכט כ'האָב לאַפּט דיך אין זכרון.
געזאָגט: כ'יסט אַלין, כ'יסט אַלין אין מיר פאַרזאָגען.
כאַמיש ס'זענען לאַנג פאַרשוואַמען יענע יארן,
אין יענע ערד איז ווייט, ווי ווייט פון דאָנען.

נאָר פּלוצלונג האָסטו אויפגעטויכט אין חלום,
דיין יונג געזיכט מיט יענעם שטילן שמויכל,
וואָס אים איז שווער אַזוי מיר אויסצומאַלן
אין אַזומגעגלעך מיטן בליק דערגרייכן.

נאָר וויי איז מיר! ס'איז דיין געזיכט אין ווייטן,
ווי מיט אַ זילבער-האַם אַרויסגענומען,
גלייך אַ צפון-ווינט וואָלט דיר אין פנים שמויסן,
פאַרפּרויירן יעדן מינעסמן קלאַטג צום גומען.

איך בין פאַר דיר געשמוצטען אין געשווינגן,
נאָר ס'האַרץ מיינט איז פאַרהאַנגען אין געוויינען,
ווי ס'לעצטע מאָל כ'יים שוועל פון דיינע שטייגן,
ווען מיר זענען נאָך יונג געווען אינאיינעם.

ב.

אין חלום כ'האָב געוואָלט דיר דעמלט פּרעגן
אַוואָסער ווייסער שניי האָט דיר פאַרוואַנעט?
דיין לעצטער ישׁוּר אויף וועלכע גרוילן-וועגן
ער איז נאָך דאַרפן אַלין, נאָך אַלין פאַרזאָגען.

איך וואָלט, דאַכט מיר, געלאָפֿן מוויזונט מיילן,
אבי דיין סימן איינציקן געפינען.
נאָר דו, גלייך דו וואָלט זייער, זייער איילן,
און געפֿעס אַנדערש וואָלט געהאַט אין זינען.

און איידער וואָס כּוּסמ זיידער נישט געוואָרן.
דיין שניידגעזיכט עס איז אַוועקגעשוואַמען
אין אַפּגרונט פֿון די אַפּגערוישמע יאָרן.
נאָר דאַס געוויין וויל אַלץ אין מיר נישט שטוממען,

און דער „פּאַרוואָס“ ער דערט נישט אויף צו נאָגן.
צי איז עס דען פֿון הימל אַנטקעצייכנט,
איך זאָל זיך נאָך דיין שאַטן אייביק יאָגן,
ביז איך אַליין אַ שאַטן, כּוועל דיך גרייכן?

צ פ ת

געטעלעך, לוי הצועות געוויקלט אויף א שטייניקן לויב.
הייזיקעס, ווי ס'וואלט זיי א האנט אנגעווארפן אין ענגשאפט
פארשטייט.

טוליעט זיך צפת העט ביים הימל אין שטייניקע שפאלטן,
גלייך זי וואלט וועלן פון זימדיקער וועלט זיך באהאלטן.

מאמעס אויף פרויזבעס, ווי פינגל ביים האנט פון דער טעסט, —
ווארטן טאך זאגן, אז ביז שבת געישען זאל א נס.

„גאט פון אברהם“ — זיפען אויס אין פארנאכטן די מאמעס —
ליידיק ווי שול, ס'איז צומאל נישט קיין מנין פארזענען.

שמוס און פארקלונגען פון תורה דער הייליקער ניגון,
און די צדיקים אין סאלכל אויף אייביק פארשוויגן.

אומטעטיק איז אין די געטעלעך פונקטלע צפתער.
קומט ווען א ווינטל צומאסט אין אב, שוים א פלאטער —

ברענגט ער צו טראגן א גרילץ פון א דושאז אזא פרעמדן,
וואס אין די הערצער די אלטע און פרומע פארקלעמט זיך.

ערגעץ אין חר'ענד האט א וועלט ווער א ווייטע פארטראגן —
רוישט זי אריין אין די אונטן ווייכע און שטילע.

שעפטשען פארטריקנע ליפן פון זקנות א תפילה. —

„טאמעטיג, — זיפען זיי, — שטראפן נישט זאלסט פאר די

ווערמער —

איז עס דער שטאט פון אר'י אזא מזל באשערמערד? —

מ ק ו ב ל י ם

איינמאל, הערציילט מען, עס וואָט דער אר'י:
„תלמידים, צו שבת נישט ווייט.

איז לאַמיר זיך אַנטאָן די הייליקע מי
קיין ציין צופוס טאָן א שפּרייז —

די שבת־פּריינצעסין באַגעגענען האָרט
ביים פּויער פון הייליקער שטאַט“.

און מער נישט אַרויסגעווענדט האָט ער קיין וואָרט —
א גרייטער צו שמועלן א פּראָט.

נאָר ס'האַבן דעם רבין געענטפּערט די זין:

אר'י, אונזער האַרץ איז געגרייט,

נאָר לאַז אונדז אויף פּריער פון ווייב אין פון קינד
אין רואַקייט ווערן געשיידט“.

ווי נאָר דער אר'י האָט דעהערט זייער וואָרט —
זיין האַרץ איז פאַרשטאַן אין געווייזן.

„עס האָט די גאָלד געוואָרט אויף אונדז דאָרט —
מיר זאלן אַנטקעגן איר גיין —

נאָר זין, די גאָלד איר האָט שוין פאַרזאָמט

א רגע נאָר בלויז אין נישט מער —

די וואַקלעניש זאל אונדז פאַרבלייבן צו שאַטד —
פאַר דודות א שטראַף אונדז באַשערט“.

אויף דער מצודה

די צייט איז פארמאכט אונטער אייביקייט-שלעסער.
קאן זיין, אז דער שטיין, וואס ער וואלגערט זיך דא —
ער האט נאך דעם קלאנג פון דער שלאכט נישט פארהעסן
און ס'האט זיך אלץ אים די ליכטיקע שעה,

ווען דא צו דער בלאזאיקער רחובות פארקלעמערט —
פון פעלויקן שפיץ צו כנרת געניגט,
עס האט מתתיהו די געמער געשמעמערט
און האט דא זיין אדלערשע געסט דאן פארלייגט.

די צייט אונטער אייביקייט-שלעסער פאררינגלט,
נאר ס'פריפט דאך, אמאל גיט מיין בליק א דערלאנג
אויבונטער דעם שטויב פון צעמארשטוימען ציגל,
און ס'כאפט מיין געהער אויף א שפור פון געזאנג.

וואס האט, ווי פון ליבישע ברוסטן — טעפליגלט
אריבער דעם פאל און ארום הר טען —
האט ליד, וואס געוועקט האט דעם מינדעסטן היגל
צום אויפשטאנד פון פאלק פארן יודישן לאנד.

די צייט איז פארמאכט אונטער אייביקייט-שלעסער.
ווי גוט, ווען ס'זאל ווידער דער נס איצט געשען —
ער וואלט היינט געווען נאך פון יענעם פיל גרעסער —
ישראל זאל ווידער די מצודה הערוען

אין שוין פון מסכים פורפורנעם פלאקער —
אין אויפזיך פון האם קעגן פרעמדן געוואלט —
האט פאלק פון ווארשטאמ, פון דער פען און פון אקער
מיט ליד פון נצחון זאל געבן א שאל...

אויב מיין ליד...

א.

אויב מיין ליד איז די פרוכט אויפן בוים,
וואס מיט גילדערנער שוין אומגעזאסן —
איז א שיינער א פולער מיין פרוים,
און זיין שפּע אריבער די מאַסן.

ביים צופוסנס פון כרמל, באגין,
הויכט מיין ליד און פאמעלעך צו וואקסן.
יעדעס ווארצפּעלע טויסעלעדין
עס צעפלאצט פון גינגלדענע ילאקסן.

און א זילב טאך א זילב, גליד טאך גליד —
גלייך נוי יאדעס — מיט פלייש זיך באלייבן.
אַט אזוי צייטיקט אויס זיך מיין ליד,
וואס באשערט מיר אין שפּע צום קלייבן.

ב.

אויב מיין ליד — האָס געזאגט פון מאַשין —
איז דער קלאַפּ פון מיין האַרצן דער ריטם.
און די פרייד, א, די פרייד איך געפין
אין דעם שטאַל ביוקל ווייס א צעגליטן.

אין מאַרץ, וואָס אין היינט דער שטאַט —
שמעלאַצט מיין ליד זיך אין בראַנדיקן טיגל.
אין אַיעדערן אַרבעטער-מראַט,
אין אַיעדערן לייג פון א ציגל —

שמידט א זילב אין א זילב זיך אריין.
אז אזוי קומט ער אויף שוין מיין ניגון —
מיט פרייד דורכטענדיגעכט און מיט פיין,
וואס די מאמעס אים זינטען ביי וויגן.

ג.

אויב מיין ליד איז די פרוכט אויפן בוים,
אויב מיין ליד איז דער קינדערשער חלום —
איז די ליכטיקסטע שיין פון מיין טרוים —
אז די הייליקע זילבן צוויי: שלום.

יעדער מינדעסטער שפראך אויפן בוים,
יעדע שווארץ-אויפגעקומע סקיבע,
יעדעס דארף איבערפאלמע פון פרייד,
יעדע ווידעראנמפלעקונג פון ליבע —

אומעמום אין מיין שמואליקן לאנד,
פון ממולה ביז אילתער ברעגן —
מיט די זילבן צוויי שלום באנאנד
גייען ברידער די מארגנס אנטקעגן.

קריה עמל, יוני 1955.

פּוֹלֵן

88

א לויב, א לויב דיר, דיימלאנד, פרייע פוילן.
פאר אט דער פרייזד, וואָס כ'נעם מיט זיך איצט מיט,
וואָס וועט זיך שוין נישט לעשן אין מיין ליד,
נאָך אלע טרויערן, נאָך אלע טרוילן.

א לויב פאר העם, וואָס כ'האָב זיך אָפּגעפונען
א שענערע נאָך, ווי דו ביסט געווען,
אזא, ווי כ'האָב זיך אין מיין טרוים געווען,
אין ווראָנקער קאָנעמאָן אויסגעשפּונען.

איך שפּאַן אַרום אויף דיינע זינגענברייטן —
צופוסנס פון די בערג כ'זאָפּ איין די רוב,
וואָס וועט מיר אין מיין וועג באַגלייטן,

נאָך וויסן כ'וועל, און פוילן דאָס ביסטו,
ווי ס'איז מיין יוגנט ווידער אויפגעקומען
אין שווערדופט פון וואַקאַפּאַנער בלומען.

ב.

א לויב, א לויב דיר, פוילן, דו באַנימטע,
פאר אליין, וואָס דו ביסט אזוי רייך געבענמשט.
נאָך בער פאר אליין, א לויב דיר פארן מענטש,
וואָס, ערשט נישט לאַנג פון קייטן אַ באַפרייטער,

אין פוילן, דו באַנימטע, וואָס דו ביסט אזוי רייך געבענמשט.

האַט אַרױסגעווישט מיט לױטערקױט זײַן בליק.
זױ גוט עס איז די ליכשאפט אָפּגעפּינען
אין האַרץ, וואָס איז קראַנק געווען פּון שטאַה...
אַ לױב פאַר אַט וועס מיר באַשערטן גליק,

וואָס איך האָב מיט פּרױד-טרערן באַגעגנט
אויף פּויליש: גרוילן-דורכגעזאַפּטער ערד.
איעדן בוים, איעדן פּלאַנץ כ׳געזעגן.

און ס׳איז דער אָפּשייד מיר אַזוי אַינצט ישׁוער,
גלייך כ׳וואָלט מיין הױם, מיין אייגן קינד פאַרלאָזן,
און זיך אויף וואַנגלוינט אַוועקגעלאָזן.

זאַקאַפּאָיע — שטאַטונױצע, 1955.

צופוסנס דעם טורעם

I

ווארשע

איך זע מיין ווארשע היינט צן אומבאקאנטמע.
די גאסן וויקלען זיך ארום מיין טראגט
מיט רוישטאווואניעס און מיט טראון-פלאנצמן —
אז יעדער ראג — א ניי אנטפלעקטער סוד.

אז יעדעס ווינקל פון א הויז צעעפנט,
ווי א בוקעט, זיין בלוטיקייט פאר מיר.
די אויפגעפראלמע פענצטער און די טרעפ און
די היימישקייט, וואס טראגט פון יעדער מיר...

איז כאמוש אין הארצן ברענגט נאך אלץ הער טרויער
און ס'וויינט דאס אויג האס אלמע נאך געוויין,
פארזינק איך שוין אין נייעס אומגעהויער
און אנטווער מיניע טריט זינקט איעדער שטיין,

דאס נייע ליד פון ווארשע הער צעבליטער —
דאס ווייסל-ליד פון יחנטט און פון ברויז,
ווי יעדער בויער גייט דא אום א ריטער
און אין זיין לאץ א פלאמענדיקע רויז...

II

י ו ג ט

איך גיי ארויס היינט עמעצן באגעגענען.
דאס וואָרט פון פריינדשאַפֿט אויף די ליפן גרייט.
די ליכטער פון העם ווונדערמורעם רעגענען,
ביי זיין צופוסנס כוואַליעט אויף די פרייד.

איך שפּאַן אַריין אין אַם הער יומגער עטגעניש,
ווי יעדעס האַרץ צעעפנט זיך פאַר מיר
מיט אַלע פאַרבינד פון הער גרויסער בענקעניש,
און ס'איז גענוג גאָר בלויז אַ האַנטבאַריר

און איך פאַרזינג אין אַם הער שמהאַלטהעלעניש
אַריבער אַלע פרעמדיקייטן פון וואָרט.
די פריינדשאַפֿט האַט שוין מער קיין גרענעץ נישט
אין אויפגעשומעלען פון יונגן מענטשן-הער.

איך גיי ארויס היינט עמעצן באגעגענען.
ווי גוט איז דיר, אַ, וואַרשע, היימיששאַפֿט מיינ,
וואָס פון דיין ווונדערמורעם ליכטער רעגענען
און זיי פאַררעגענען די אַלמע פּיין...

ווי גוט איז דיר, וואָס אויף דיין גרוילנוויסמעניש,
וואָס גאָר די שנאה האַט זי אויסגעשפּרייט,
שלאַגט אויף פון יעדן האַרץ די מענטשנגלויסמעניש
פון האַפענונג, פון שלום און פון פרייד.

III

ג ל י ק

א ווונדער שפאנט ארום דא אויף די גאסן
און איך גיי נאך זיין שמואליקער געזשאמאלט.
מיר דאכט זיך אלץ — מיין אייגן ליד צו בלאס און
מיין אייגן ווארט אויף שטיקער זיך צעפאלט.

ווי זאל איך עם אנהפן אט דאס ווונדער,
אז אלע שפראכן פון דער גאנצער ערד
זיי האבן בלוז זיך אין איין קלאנג פארבונדן —
און אט דער קלאנג איצט אלעמען געהערט.

ס'איז ווארשיע דיר באשערט דאס גרויסע גליק און
דיין ווונדער-מורעם, וואס צו הימלען גרייכט,
ווי א מאגנעט עד האמלט אויף די בליקן
און פירט זיי צו א נישט דערטרומטער הייד.

ווי נאך די אדלערס פלעגן שוועבן,
איז היינט דער מענטש מיט פליגלען אנטעמאן,
ער שליווערט אום די צוימען פונעם לעבן
און ס'איז דער אומגעצוימטער פלי — זיין פאן.

ווארשע, אויגוסט 1956.

איך גיי ארום...

איך גיי ארום און אליץ דערמאנט די היים דא.
מיין טייערע, ווי שטיל יום איז אין וואלד.
די סאמעס הויך. דער מענטש בלויז אזוי קליין דא.
איך גיי און זיך ארום איצט דיין געשטאלט.

מיר האבט זיך אליץ, ביים האנד וועסט זיך א ווייז טאן
א מידע, א פארמאטערטע פון וועג.
איך וועל צו דיר פון פרייד אזא מין שפרייז טאן —
א טאפ טאן, ווי העם טייערסטן פארמעג.

און פארזיכטיק דיך פירן פאר דער האנט דא.
און אויסקלייבן האם בעסטע שיענסמוע ארט —
האם ווייכסטע גראז, וואס איז אין וואלד פארטאן דא.
און שטיל אזוי און אן אן איינציק דארט

אונקעזען לעם מיר אויף אט דעם גראז דא,
סיזאל אפרוען דיין בענקענדיק געמיט.
ביז וואצען סיזאלט די אלטע מיטקייט דיר פארלאזט דא,
וואלט איך געזעסן און דיך אפגעהיט.

שטאטאניצע, סעפטעמבער 1955.

ווי דו ביסט מיר...

מיין טייערע, ווי דו ביסט שחעקלעך מיר.
דו שטייסט נאך אלץ אין קיאסק דארטן ביז שפעט.
מיין בליק דורך אלע ווייטקייטן הערזעט,
ווי בלייאיק שווער עס זענען דינע מריט.

ביסט אויפגעשטאנען היינט אזויגער פיר.
דער כחמל איז אין נאכט נאך איינגעהילט.
האסט אנטעמאן זיך אין דער פינצטער שטיל
און צוגעמאכט די דרויסנדיקע מיר —

אזעקגעטאילט גיך, גיך צום פייכטן מביש.
פון הרעמל אנטעשוואלן שווער דיין ברעם.
די מידיקייט צום הארצן דיר פארקלעמט.

נאר ס'האט די קילקייט פון באגין דערפריישט.
ווי לאנג וועט אט די פרישקייט דיר דען סטייען?
און ווען וועל איך פון עגל דיר שוין באפרייען?

שטשאוניצע, סעפטעמבער 1955.

כ'וויל זינגען א ליד...

כ'וויל זינגען א ליד היינט דעם הארבסט,
אזוי ווי אפאל כ'האב געזינגען.
א יעדערעס בלאט, וועלכעס שמואכט —
אזוי ווי א ליד אפגעקלונגען

ווי מיר אינעם הארבטן ביי מיר.
נאך ס'גייט מיר דאס ליד נישט פארפאלן.
געטוג כ'אפאל הערמאגען און דיר —
מיין פרייד הייבט ווידער אן שאלן...

און העמלט דער טרויער פון הארבסט
צערניט, ווי נאך קיינמאל געווען.
כאטש קארט ס'איז דיין שמייכל און הארב --
צינדט אן זיך פון אים שוין מיין ווען.

און כ'וויס שוין אליין נישט פארנוצט,
דער הארבסט ווערט אין פריילינג פארזאנדערשט.
ס'איז אפשר, מיין טייערע, דאס,
וואס איך האב אין ווייס ווי פארזאנדערט

און האב זיך נאך דיר היינט פארבענקט.
און יעשוועדעס בלאט, וועלכעס פאלט,
דערמאנט אליין, וואס איך פארזעדינגק —
מיין היים דארט אין קרית יעמל.

שטאטאניצע, סעפטעמבער 1956.

ב'בלויב שולדיק..

ב'בלויב שולדיק דיר אלץ נאך, מיינ ליבע,
די קילקייט פון צווייג, וואס איך גלעט,
דערמאנט מיר מינזמן די, פרוימע,
וואס דו האסט זיי הארמן צו זעט.

איך ווייס, ביסט פארהארגעוועט איצמער
אין וויימן דעם קרית עמל.
די קינדערלעך, נאקעט-פארשוויצטע,
זיי האבן פארשפילט זיך אין באל.

נאר דו ביסט אליין הארט געבליבן
מיט אייגענעם אומעט באגאנד.
ב'בלויב שולדיק דיר אלץ נאך, מיינ ליבע,
פון וויימן דעם פוילישן לאנד

א מייל פון דער שלוח באשערמער —
א טראפנעלע דו דיין געמיט,
און ליבשאפט די אייביק באגערמוע
פאר דיר — אין מיינ אייגענעם ליד.

שטאטוויצע, סעפטעמבער 1965.

א ב ר י ו

איך וואָלט אַרויסגעוואַנגען דיר אַנטקעגן.
דער וואָלד איז גרויס, און ביימער האָ אַ סך.
ווי גוט, ווען כ'טו דיר איצמער אַ באַגעגן
און דו, דו גיסט זיך ווידער אַ צעלאַך.

ווי דו אַליין גאָר קענסט זיך ווען צעלאַכן.
און ס'וואָלט צעשיינט זיך פּלאַצונג דיין געזיכט,
ווי פון שווערן חלום וואָלט דערוואַכן
און אַ פאַרווהערטע דערזען מיך לעבן זיך.

מיין טייערע, ווי אַלט דו ביסט געוואָרן.
ס'איז דיין געזיכט מיט קנייטשן דורכגעוועכט.
זוי שרעקליך שנעל דיין ווגנט כ'האָב פאַרלאָרן,
אין פּאָצע און אין זאַנגן דורכגעלעכט.

ווי גוט וואָלט אונזו געוועזן איצמער ביזן
זיך אויסציען אויף אַט דעם סאַמעם גראַז
און שווייגן, נישט קיין וואָרט אַרויסצוריידן.
ס'וואָלט אפשר דיר די עלטער אַפּגעלאָזט.

און ס'וואָלט דיין בליק אויפּסניי גענומען בלאַען,
ווי דאָן, ווען איך האָב דיר צוגערשט דערקענט.
מיט קילקייט פון פּרימאָרגנדיקע טויען
עס וואָלט אַ ווי געטאָן פון דינע הענט.

מיר וואָלמן האָן, ווי צוויי אויפסניי פאַרליכטונג,
אַרומגעשפּאַנט אין אונדזער העלן טרוים.
אַ זינג, אַ לאַך, אַ לויף געמאַן צעשטייפּטע,
באַהעלטעניש געשפּילט מיט יעדן בוים.

צו שיין, צו שיין געווען וואָלט אונדזער חלום,
ווען ער וואָלט פּלוצלונג איצט געוואָרן וואָר.
פון פּוילן שרייב איך דיר אַ ברייט איצט, שלום!
און ווינטש דיר, מיינערע, אַ גוט יאָר!

שאַטוויצע, 10 סעפטעמבער 1955

ווי גרויס וואָלט געווען מיין גליק...

דורך שווימט וועגן כ'קום צו דיר, מיין ליבע,
דורך אלע ימען יעדע רגע כ'איל.
פון אלע מיינע בענקשאפטן געטרויבן —
צו דיר, צו דיר, פאר הונדערט שווימט מייל.

די בערג האָ זענען אויך אַזעלכע גרינע.
דער זאַל — מיט גרינעם זינדס אויסגעבעט.
נאָר כ'קען די רוב שוין נישט געפינען.
און דורך דער ווייט מיין בליק אלץ האַרט דערזעט

א זונפארנאנג פארהאסענעם פון פלאמען.
און זאַל מען מיך נישט שמראָפן פאר די רייד —
די ביידע קינדער מיינע מיט דער מאמען,
וואָס זענען לויפן פון דער שריפה גרייט.

פארהשווערט איז מיר די שטילקייט שוין געוואָרן
און די מיפע היילנדיקע רוב.
אין ברוסט צעפלאַקערט ווידער זיך דער צאָרן.
און איך בין גרייט, בין גרייט אַזוי ווי דו —

די מאמע פון די ביידע מיינע קינדער —
אויסצושטיעלן יעדע ווייל מיין ברוסט
אַקעגן יעדן היימען-אונטערצינדער,
וואָס מיינט זיך אַ הינטער יעדן קוסט

און וויל מיין היים, מיין נעסט די אויסגעבויענע,
אכזריותדיק צעטהעמטן מיט די פיס.
מיין שיינערע, פון פוילן אפגעבויעטן,
איעדער בוים פון וויימן דיך געריסט.

איעדער צווייג שיקט דיר א גרוס פון פרידן.
ווען איך זאל קענען מיטברענגען צוריק
די רואיקייט פון פוילן פאר די יידן,
ווי גרויס וואלט זי געווען, ווי רייך מיין גליק...

שמשאונביצע, סעפטעמבער 1955.

ה א ר ב ס ט

ס'איז איצטער הארבסט אין וואלד.
ווי גוט ס'איז מיר צוצינד
מיט אט דעם בלעטערפאל,
מיט אט דעם רויש פון ווינט,

וואס כ'האב נאך אים געבענקט
פאר הונדערט מייזנט מייל.
און האב אים פארגעהענקט
דארט אין קרית עמל.

ס'איז איצט אויך דארטן הארבסט
און ס'רוישט אויך דארט דער ווינט,
נאר נישט די זעלבע פארב
פון יענע בלעטער רינט.

און נישט דער אומגעט אויך,
וואס אומגעמישט מיט פרייד,
אויף האקאפאנער הייך
אין הארצן מיר פארנייט.

דארט אין קרית עמל
איז אנדערש, אנדערש אלץ —
פון צווייג א בלאט ועס פאלט —
און ס'וועהנט דיר ביי דעם האלדז.

דער ווינט, וואָס רייסט דעם האַך —
די שרעק וועקט אויף אויפסניי.
און דורכטעגליט די נאכט
מיט רוים צעשמעלצטן בליי.

ווי אומזעטיק דער האַרובסט
ביי מיר אין לאַנד דאָרט איצט.
עס ווערט דאָס לייב פאַרקאַרבט,
די צייך בוז בלוט פאַרקריצט,

ווען ווידער ס'גייט אַ פאַל
אַ מענטש אומזיסט, אומנישט,
ווי אַט דער בלעמענפאַל
אין בלאַטע אויסגעמישט.

שטאַווניצע 1955.

וואָס שעפּטשעט מיר דער ווינט

ווי וויינט זי איז מיין היים, ווי וויינט פון פּוילן —
אַריבער ימען העט מיין ווייב און קינד.
וואָס זשע שעפּטשעט מיר אין אויער איצט דער ווינט
פון נייע טרויערן און נייע גרוילן?

ס'איז דורכזיכטיק און מיך אַווי דער הימל,
די סאַסנעס שמייען דרימלענדיק פאַרמוראַכט.
נאָר מיך אַן אומרו טאַגט אין ברוסט, מיר דאַכט,
אַ ערגעץ וווּ אַ שלאַטגען-טעסט נאָך ווימלט.

אַ גאַטעניי, מיין ווייטע היים ישראל
ווערט אויפגעריסן פון אַ פּויער-פּלאַס,
דאַרט ווערט די ברוהערשאַפט באַהעקט מיט שאַנד...
נאָר יענער שמיין וואָרט דאַרמין אויפן גוואַל.

אַ ווען ס'זאָל געשען מיר דאַס ווונדער,
איך זאָל מיט אַט דער שמילקייט האַנט ביי האַנט
דערשוועבן צו די ברעגן פון מיין לאַנד,
ווי יעדע טרעטען בלוטיקט היינט אין ווונדן.

איך וואָלט זיי אַלע דאַרמין היילן
מיט דער הוואיקייט, וואָס אַרעמט מיך אַרום,
מיט אַט די סאַסטעס, מיט אַט דער זון,
מיט דעם גליק, וואָס ברוהער צווישן זיך האַט טיילן.

שטאַטוויצע, סעפטעמבער 1955.

ישראל

ישראל, מיין לאנד פון די אבות!
זאג, וועמענס, זאג, וועמענס ביסטו היינט?
עס וויינען, ביינאכט דייע סאָוועס
און הויבן ביי מיר צו די הויט.

די גרענעצן דייע, ווי ווונדן,
זיי קענען זיך גארנישט פארהיילן.
דיין הומל איז אונטערגעצונדן —
דו קענסט נישט די זין איבערצוילן,

וואָס פאלן אזוי זיי די בימער
פריציטיק ארומגעשניטן,
אינמיטן פון האַפן און טרויען,
אין פריילינגען סאַמע צעבלימען.

א, זאג מיר, ישראל, דו ווייטע,
א, זאגט מיר פון ירדן די ברעגן,
צי וואַרטן נאָך לאַנג אויף די צייטן,
ווען ס'וועט אויף די הימישע שטעגן

דער פאַסמוך די לייבן האַרט פאַשען,
ווי ס'האַט עס דער נביא געזאָגען,
און ס'וועלן אויפסניי אין די אַשן
צעמליען פאַרלאַשענע פונקען?

ישראל, מיין הימלאַנד, דו נייע,
ווי מיינער ביסטו פונדערווייטן,
נאָך זיין וואַלסטו מויזנט מאַל מיינער —
פון יעשוועדן נאָך אַ באַפריימען...

ששאַוויניצע, סעפטעמבער 1955.

זאקא פאנע

ווי ס'ווישן זיך דא איצמער די קאלירן.
אין נעפל פון פיאלעט די בערג פארהילט.
מיר דאכט, די גאנצע ערד איז איינגעשטילט,
אז ס'איז א שאַד מיר פון דער שטילקייט צו פארלירן.

נאָר פלוצלונג, זע, ווי ס'טעמט זיך אלץ אַנטהילן:
איעדער שפיץ ווערט דין אזוי און שאַרף,
איעדער באַרגרוקן — ווי אַ האַרף —
נאָר נעם און הייב אויף איר אַן שפילן.

דער טאָל — אַ מעפיד אויסגעוועקט מיט גיטאַלד-קוויימן —
אַ גומע האַנט וויל אויסגלייכן אים און פאַרשפּריימן,
נאָר ביי די ברעגן טונקלט אלץ אַ פאַלד.

פאַרנאַכט צו ווערט דער פאַלד אלץ גרעסער.
און דער געוואַנט — אַן אויסגעשטשערבעט מעסער —
ווערט איינגעוויקלט אין אַ סאַמעט-שאַל.

אויגוסט 1955.

שולדיק...

די מילדע זון פון הארבעסט אויף מיינע גלידער.
דער הימלבלוי איז ווייך אזוי און ריין.
די שלאנקע יאדלע איז מיט מיר פאחברידערט,
און די בעריאזע קומט צו מיר צו גיין.

זיי ווארטן שווייגנדיק מיך אפ ביים פענצמער
און רוימען מיר אריין צום סוף א סוף.
זיי פרעגן: וואג אונדז, ווער עס איז די שענסמע
און וועס פון אונדז אבערסטן ליב דו האסט?

נאר כ'בלויב מיינענפער זיי אלץ שולדיק —
ס'איז איינע פון דער אטדערער מער שיין.
זיי ווארטן אלץ ביים פענצמער אפ געדולדיק —
צי קאן איך דען הערציילן זיי מיינע מיינ?

שטאטאניצע, סעפטעמבער 1955.

פון כרמל-בארג ביו זאקאפאנע

פון כחמל-בארג ביו העט קיין זאקאפאנע
דער וועג איז ווייט, דער וועג איז זייער ווייט.
די ערד זי קיאלערט זיך אדורך דער צייט,
און ס'איז קיין גרעטעץ נישט פאר איר פארטען.

נאר עהטעץ ווי פון ווייטן וועג אינטמיטן —
דער אומעט ענדיקט זיך און ס'הייבט זיך אן די פרייד,
גלייך ס'זאלט דער מענטש זיך שפארן אנטענייט
און אויף א פריילינגערד אונעקגערייטן...

איך ווונדער זיך, ווי קאן עס זיין געמאלט
פון אומעט צו דער פרייד אריבערשפרייזן?
איך הארטן גרינט א שמראליקער דער טאל,

נאר מענטשן גייען מיד ארום, ווי גרייזן,
און ס'ברענט א פייערל אין יעדן בליק:
איך אונדו באשערט וועט זיין אומאל דאס גליק.

זאקאפאנע, סעפטעמבער 1955.

א וונדער

א וונדערלעכע זאך — אט זיצט לעס מיר א מענטש
און אויף זיין הויט דער זון-אויפגאנג פאר אייביקט.
זיין ווינקל-בליק, ווי מיינער אזוי גלייביק.
און ער, זוי איך, פון ברוהערשאפט געבענמישט.

איך האב אים אפשר ווען אין טרוים געזען,
און אויסגעשמרעקט מיין האנט אריבער ימען.
נאר היינט איז מיר באשערט אין זאקאפאנע —
דער גרויסער נס פון מרעפטנג זאל געשען.

ער הייסט פוקאדא — נאר א מאדנער נאמען.
און איך הייס פסט — איך א מאדנער קלאנג,
נאר ביידע שטאמען מיר פון זעלבן זאמען

און ביידן טוט די נויט פון מענטש אונדז באנג.
אין זאקאפאנע שפאנט ארום א וונדער
אין דער געשטאלט פון ברוהערשאפט-יאר-הנדערט.

זאקאפאנע, אויגוסט 1955.

דאס קליינע הארץ.

דאס קליינע הארץ, ווי גרויס עס איז אצינדער.
די שמואלע ארעמס — פליגלען אויסגעשפרייט.
מיר זענען אלע היינט, ווי קליינע קינדער,
און פראסט און קינדעריש איז אונדזער פרייד.

מיר לאכן אלע היינט דא איין געלעכטער.
און כאטש פילפארביק-קלאטניק אונדזער שפראך —
די בליקן רעדן דא מיט ליבשאפט עכטער —
אין אונדזער היים — אונזער דעם זעלבן דאך.

ווי גוט, ווען ס'טרעפן זיך צונויף די קאנטוינענטן
און מזרח-מערב זענען זיך אויף דו.
די שנאה ליגט אין אשן א פארברענטע
און אונדזער ערד אין פריידן איז בארוט.

ווי גוט, ווען ס'האבן נישט קיין גרענעצן די פריידן —
א ייד, א פאליאק גיבן זיך די הענט,
און א בולגאר פון כהודערושאפט נעמט ריידן,
און מענטש מיט מענטש אויפסניי זיך איצט דערקענט.

דאס קליינע הארץ גייט איבער שוין די כהעגן.
און אונדזער ליד, אזוי ווי אונדזער פרייד,
צעניסט זיך איצט אויף אלע גרינע שמועגן
און בלומען פון דער פריינדשאפט זי פארזייט.

ליליאנא און קאמילא

ליליאנא און קאמילא — צוויי ליכטיקע זוערמעד —
איך האב זיי פארקריצט אין זכרון.
א לויב צו די רגעים, מיר גליקלעך באשערטע,
וואס זענען מיר פייער געווארן.

אויב ס'מ'רעפן זיך ווונדער, איז דאס מיר דער שענסטער:
אין איינעם א מאגן זאקאפאנעם,
זיי זענען אריין, זיי א ווינט דורכן פענצער,
און האבן מיין לשון פארהאמערט.

ס'איז העלמט געווען א שעה נאכן שארען —
די גראזן — בריליאנטן באקראנצטע —
ליליאנא און קאמילא די מעכטער בולגאריעס,
זיי טאפן ארום מיך און מאנצן.

איך ווים נאך ביז איצט נישט, צי דאס איז א הלום,
צי דאס איז געווען אויף דער וואך, און
ליליאנא און קאמילא זיי זאגן מיר שלום...
און איך, איך צעטלי ווי א הארן.

א הארן, וואס ברענט און גאר קיינמאל דערברענט נישט —
פון ליכשאפט דער גרויסער געבונדן.
זאל לעבן די ליכשאפט, וואס זי האט קיין ענד נישט
אין אהנדערן שטרענגן יארהונדערט.

ליליאנא און קאמילא — צוויי ליכטיקע זוערמעד —
איך האב זיי פארקריצט אין זכרון.
א לויב צו די רגעים מיר גליקלעך באשערטע,
וואס זענען מיר הייליק געווארן.

זאקאפאנע, אויגוסט 1955.

אויף אלע בריימן...

ליליאנא — כהצלת איר האנט אין מיידער,
קוים, קוים, וואס איך פארשמי איר שפראך,
נאר אירע אויגן זיך צעשיינגען.
און ווען זי גיט זיך א צעלאך —

ווערט קלארער מיר איר יעדער רמז —
זי רעדט פון ברוהערשאפט מסתם,
פון יענעם גרויסן רוימן פלאם,
וואס איז געווארן אהנהער אמת

אויף אלע בריימן פון דער ערד.
ליליאנא, מאכטער פון בולגאריע,
האט גרויסע גליק איז מיר באשערט —

דיין יעדן קלאנג — די שענסטע אריע —
אריינזאפן אין מיין געמיט
און אויפזינגען אין אייגן ליד.

זאקאפאנע, אויגוסט 1955.

לייאנא

לייאנא — אויף מיין לשון: ליליע.
ס'איז א וואסער-בלום מסתמוא
ביי דעם ישווארצן ים פארפאנען? —
פרעג איך — און זי ענטפערט שטיל: יע —

ס'איז א פלאנץ מיט ווייסע בלימען
אויפן וואסער-פלאך געמראנגן —
עפנט אויף דעם קווייט פארמאנגן
און צום מארגן-שמראל זי ציט זיך.

זיצט זי לעבן מיר און פלאטערט
אמ די שיינע וואסער-ליליע —
ס'האט דאס מאנצן איר פארמאטערט.

און די פינגער אירע שפילן
אויף מיין ארעם אויס א ניגון,
דאס ער טוט מיך זיס פאררויגן...

זאקאפאנע, אויגוסט 1955.

נאך א טאג

נאך א טאג — מיר וועלן זיך צעשיידן.
יעדע שעה מיר מייער און א שאד.
כ'פראג ארום אין זיך א סוד,
כ'קאן אים אלץ נאך נישט דערריידן.

מאדנע, ווי דאס קאן זיך אלץ דא טרעפן.
אם די בערג, וואס כ'זע זיי דורכן שויב —
כ'האב מיין ליד געוואסען זיי צו לויב
פאר דעם קוואל פון פרייד אין מיר צעעפנט.

און פאר אפשר, אפשר עפעס מער.
כ'ווייס נאך נישט, צי כ'וועל עס דיר דערוואגן,
דא אויף אים דער גאספריינדלעכער יעדן,

וואס עס האט אין מיר גענומען מאגן,
גלייך אין אש וואלט אויפגעגליט א פונק.
דאס איז אלץ, דאס אלץ. איך שמעל א פונקט.

נישט דאס...

יא, ס'איז געווען אויף דער וואך,
כאטש ס'איז שווער אזוי מיר אליץ צו גלויבן.
דו האסט פלוצלונג די האנט אויפגעוויבן
און א גלעט זיך געטאן דינע האר.

נאך נישט האט האסטו דעמאלט געמיינט.
דוץ דיין קאפ האט צו מיר זיך געבויגן,
האט איך פלוצלונג דערזען דינע אויגן,
ס'האט א ליכטיקע טרער הארט געוויינט..

אט די טייערסטע טרער פון מיין לעבן,
דואס זי גליט מיר נאך איצט אין געמיט.
זויפל כ'וואלט פאר איר איצט אפגעגעבן —

זי זאל אויפקלערן מיר אין מיין ליד
אט אזא, ווי די לויטערקייט דינע —
איך זאל זאגן ביסט מיינע, ביסט מיינע.

זאקאפאנע, סעפטעמבער 1955.

דו גייסט אוועק...

מיר וועלן זיך שוין מער נישט, מער נישט זען!
דו גייסט אוועק, א שרעק איז מיך באפאלן,
גלייך אויסגעלאזן ווערט הער לעצמער שטרעל און
די האפענונג אין אשן ליגט פארהברענט.

כ'האב נאכשרייען דיר דעמלט נאך געוואלט,
נאר דו גייסט זיך אוועקגעטאן געלאסן.
פארלארן אין די זאקאפאטער גאסן —
דארט בלאנדזשעט אום צו דיר מיין לעצמער רוף,

נאר דו וועסט אט דעם רוף שוין נישט דערהערן.
אן אנטהען באטרעטסטו איצמער ערד.
דער ווינט האט שוין פארטריקנט דינע פרעגן —

ס'איז דו צעשיידונג סייוויסי באשערט.
און דאך... און דאך... הער הלום איז א שיינער.
און נישט איינמאל וועל איך אין הלום וויינען.

שטאווניצע, סעפטעמבער 1955

אין אט דער שעה...

אין אט דער שעה פארלאזסטו זאקאפאנע.
איך ווילס נישט, צי מיט צער, צי אויך מיט פרויד.
נאר איר, איך בין אלץ נאך שווערן גרייט,
אז ס'איז קיין שענער ארט נאָרנישט פארטויען.

ווי אט האָס הויז ביי יענע בערג צופוסנס,
ווי ס'בלויט אריבער זיי דער שפיץ געוואַנט.
און אלע שמערן זענען דארט נאָנט
און די לכנה פול איז מיט גערוסן...

אין אט העס דו אז ארויפצוגיין מיט שטייגן -
אויף אייביק איז פארבליבן עפעס דארט.
ווען איך וואָלט אט העס עפעס אינעמער קריגן

און איבערגיסן קענען עס אין וואַרט,
וואָלסטו, מיין ליבמייקייט, אפּושר פארשמואָנען
נישטאָ קיין שענער ארט, ווי זאקאפאנע.

זאקאפאנע, סעפטעמבער 1955.

איך ווייס...

איך ווייס, ווי שווער ס'איז איבערשפרייזן
אט דעם תהום פון אבערמגלויכן דיר.
פון אלטער וועלט נאך אפן איז די מיר —
זי ציט צוריק מיט קלעשמעס ווי פון אייזן.

און איך — ווי כוואלט דיר וועלן שוין באפרייען
פון אט דער לאסט, וואס דריקט אויפן געמיט!
מיין פריינד, ווי איך וואלט גיין מיט דיר אין טרום
אויף וויפל ס'וואלט דער אטעם מיר נאך ספייען.

ארומגעפירט איך וואלט דיר ביי דער האנט
און שטיל און אן א מידהסטן ווארט
איך וואלט געוויזן דיר דיין אינגן לאנד.

דו קוק, דערזע האס נייע דא און הארט
וואלט אפשר דאן דיין פרעמדקייט אויך פארשוונדן
און אונדז די נייע ברודערשאפט פארבונדן.

די וואנט פון פּרעמדקייט

די וואנט פון פּרעמדקייט צווישן אונדז זי הייערמ,
א, וויפל וואלט איד אפגעגעבן היינט,
מיר זאלן קאנען אנהויבן זיך פריינד,
נאר גראב, צו גראב נעם איז נאך אלץ די מויער,

וואס האבן אויפגעשטעלט זי אלע דורות —
פול גאליקייט, פול שנאה און פול האס.
מיין פריינד, איד, האב דאס ליד היינט דיר פארפאסט,
אז ס'זאל די וואנט פון מצוות און עבירות

אט ווי א קארטנהייזל זיך צעפאלן,
אז איד זאל קאנען זאגן אויף מיין שפראך:
נו גוט, וואס איז געווען, געווען איז — און פארפאלן.

און דו, דו וואלט געטאן זיך א צעלאך,
איד זאל איז אט דעם לאך דינגעס דעהערן
דאס גייע, וואס אונדז ביידן זאל געהערן.

שטאווניץ, סעפטעמבער 1955.

דאס איז געווען...

נישט אמת, אז איך האב דיך היינט באקענט. איך בין
דיין נאמען גיט מיר נאך שוין דורך די ארן. איך בין
און אים דער צימער-דרוק פון ווינע הענט, איך בין
וואס כ'האב אים אין די שרופות ווו פארלארן.

קאן זיין, אז ביזע ודיך היינט דאס ערשטע מאל.
נאר איך וואלט ביי העם הייליקסטן האך שווערן.
אז דיין געשטאלט מיט אים דעם מיידל-קול.
דערמאנען פיל פארלאשעטע באגערן.

..דאס איז געווען אין פיעטריקאוו. ביזנאכט.
איך פענצטער דעם פארקראמטעוועמן — שטערן.
און איך האב ביי דער קאלטער וואנט געוואכט —
פון פרוילינג כ'האב געוואלט א טרום דערהערן.

און פלוצלינג כ'הער: ס'קלאפט עמענער צו מיר —
א פארזיכטיקער קוים דערהערטער קלאפן.
„מיין ינגל, הערסט, איך שרייב א גריפס צו דיר —
דו וואלט אים דורך די פענצטער-קראמטעם טאפן“.

עס האט דאס הארץ א טאנץ געטאן אין ברוסט.
מיר האט געדאכט, איך זע זי דורך די ציגל
און טאפ אריין זי אין די ארעמס, קוש —
און ביידע מיר באקומען פלוצלונג פליגל

און רייסן זיך ארויס באלד אויף דער פרוי
צו באלום און צו סמאזשע אין די רייען... —
איענע צייט איז לאנג שוין, לאנג פארביי.
צו זענען מיר דאָרט נישט געווען אינצוווייגען?

נאוועמבער 1955, ווארשע, „אמעג“

באדייטן זיך

אין די פארווארטן פון די פארווארטן
אין די פארווארטן פון די פארווארטן
אין די פארווארטן פון די פארווארטן
אין די פארווארטן פון די פארווארטן

אין די פארווארטן פון די פארווארטן
אין די פארווארטן פון די פארווארטן
אין די פארווארטן פון די פארווארטן
אין די פארווארטן פון די פארווארטן

אין די פארווארטן פון די פארווארטן
אין די פארווארטן פון די פארווארטן
אין די פארווארטן פון די פארווארטן
אין די פארווארטן פון די פארווארטן

אין די פארווארטן פון די פארווארטן
אין די פארווארטן פון די פארווארטן
אין די פארווארטן פון די פארווארטן
אין די פארווארטן פון די פארווארטן

אין די פארווארטן פון די פארווארטן
אין די פארווארטן פון די פארווארטן
אין די פארווארטן פון די פארווארטן
אין די פארווארטן פון די פארווארטן

יוֹרְיָאן טוֹוִים

א.

האַס וואָרט זינגט דעם דיכטער אַ הימן —
דער דיכטער וויבריר פֿון דער פֿרייד,
דער טרויער, וואָס האַלט ביים פֿאַרטיין,
ווי שאַטנס אין מאַגליכט פֿאַרשווימען...

מאַעסמראַ! די פֿלויס דינטע איז נישט אַנטשוויגן!
עס וויקלט זיך ווייטער דיין ליד,
אין יעדערן אַרבעטערס מוּרט,
וואָס האַקט צו דער זון אויס די שטיין.

אין יעדערן קינדעלעס מוּרער —
אַ גילדענער שמוּראַל ברעכט זיך אַיבער.
די לייבלעכע פֿוילישע ערד —

דיין אַרדן זי בויגט זיך אַריבער.
און אַיבער דיין קבר פֿון שטיין
אַ ווייס בעריאַזקעלע וויינט...

ב.

דו האַסט זיך אין ירדן געזוכט —
אין ירדן פֿון ייִדישן בלוט...
און ס'האַט דיין געמוט נישט גערוט,
בוז ס'האַט נישט דיין היימלאַנד געזוכט

דעם גרעסטן פון אלע נצחונות.
די ווייסל באפרייט האט איר לויף
און גלייך ווי א ריזיקע שרויף
דעם נאצי צעהריבלט די ביינער.

און האט איר געווען די נחמה
פאר געמא, פאר אומקום, פאר שאנד.
די גרעסטע וואס קען זיין עקמה —

אין ווידערגעבוירט פון זיין לאנד.
דיין חלום — די גילדענע פאווע —
א מענטש זאל א מענטש זיין א חבר.

ג.

אויף שנייאיקער הויך זאקאפאנעם —
אין ווייסן געהילט און אין רוים —
מקנא צו זיין צוזא מיט
דעם דיכטער פון פוילישע לאנגן.

אין לויטערן ווייסן געווימל —
צוקאפנס דער סאסטע-גערויש —
דאס היימלאנד, ווי ווייט און ווי גרויס —
פארוויגט אים צום אייביקייט-דרימל.

און יעדערער מינדעסטער קלאנג,
וואס ער האט פון זיך אויסגעצויבערמ,
ער פלעכט זיך אריין אין געזאנג.

צום זילכערנעם בארג-שפיץ דערהויבן.
דער פוילישער דיכטער, דער ייד —
דאס היימלאנד שפינט ווייטער זיין ליד.

א י נ ה א ל ט

ישראל

- 7 גיב כח...
8 אין די וועלדער פון באַנאַנען
9 דער יונג אויפן טראַקטאָר
10 גרינע לאַנען
12 מיין טאַג
13 מיין גאַרטן
14 דער טרויער דער אַלטער
16 אין טויער פון עמק
17 די עוולה איז מיינע
18 אַ חלום
20 דער מילכיקער
22 אין חיפה, דעם כאַרמל צופוסנס...
23 הייליקע ווערטער די דריי
25 דאָס צוגעזאַגטע לאַנד
27 וואָס נאָך איז באַשערט דיר...
28 נאָך ווייניק... נאָך ווייניק...
29 אומרו
30 נישט אלע זענען מיר דאָ ברידער...
31 לאַנד מיינס
32 נצרת
34 זעלנערינס פון פּורפורנעם באַגין
36 עזרא
37 בר מצוה
38 ווינטער
39 נאָך אַ יאָר...
40 אַז די פּאַן זאָל זיין ריין...
41 דער רעגן קלאַפט בלויז אין די שויבן...
43 די וועגן פון שנאה

46	מערע...
48	צפת
49	מקובלים
50	אויף דער מצודה
51	אויב מיין ליד...

פוילן

55	פוילן
57	צפונסן דעם טורעם
60	איך גיי ארום...
61	זוי דו ביסט מיד...
62	כזויל זינגען א ליד...
63	כ'בלייב שולדיק...
64	א בריוו
66	ווי גרויס וואלט געווען מיין גליק...
68	הארבסט
70	וואס שעפטשעט מיר דער ווינט
71	ישראל
72	זאקאפאנע
73	שולדיק...
74	פון כרמל-בארג ביז זאקאפאנע
75	א ווונדער
76	דאס קליינע הארק...
77	ליליאנא און קאטיא
78	אויף אלע ברייטן...
79	ליליאנא
80	נאך א טאג
81	נישט דאס...
82	דו גייסט אונעק...
83	אין אט דער שעה...
84	איך ווייס...
85	די וואנט פון פרעמדקייט
86	דאס איז געווען...
88	יוליאן טווים